

Український ВІСНИК

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXII. № 3-4 (лютий) 2025

ДЕПУТАТ МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ЗДОБУВ ЗНАЧНІ БЮДЖЕТНІ РЕСУРСИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

Усі 18 поправок представника української меншини у Парламенті Румунії Миколи-Мирослава Петрецького, що перетворюються на таку ж кількість цілей, були прийняті 5 лютого як у комітетах, так і на пленарному засіданні обох Палат.

«Дискусії у Парламенті довкола Закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік» були дуже непростими, але я знайшов тверді аргументи і відстояв свої пропозиції», – зазначив голова Союзу українців Румунії у повідомленні, розміщеному на його сторінці у Facebook. «Ці зусилля перетворюються на справжні інвестиції для людей та проекти, які реалізовуватимуться в населених пунктах, де проживають етнічні українці», – додав Микола-Мирослав Петрецький.

Цього року депутат від СУР приділив особливу увагу медичним послугам. «Охорона здоров'я має бути нашим пріоритетом, і тепер ми отримали кошти на покращення медичних послуг. Гроші були виділені на реабілітацію та модернізацію

диспансерів у Вишні Рівній (Марамо-роський повіт), Теребештах (Сату-Марський повіт) та Петроаса-Маре (Тіміський

повіт), а також на оснащення диспансерів у Сфинту-Георге (Тульчанський повіт) та Бетхаузені (Тіміський повіт) життєво необхідним обладнанням – УЗД, ЕКГ та рентгеном, з тим, щоб ці медичні заклади могли надавати якісні послуги усім, хто їх потребує», – ствердив голова СУР.

У сфері освіти поправки, які депутат Микола-Мирослав Петрецький підтримував у Парламенті, приносять суттєві інвестиції в шкільну інфраструктуру. «Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей та Восьмирічна школа у Бистрому отримають сучасні системи опалення, що забезпечать оптимальні умови для навчання учнів та роботи вчителів. Ми також отримали кошти для оснащення Восьмирічної школи села Копачели модульними шкільними меблями та бібліотечним обладнанням, а Восьмирічна школа с. Вінга отримає сучасні навчальні матеріали. У Штюці Тіміського повіту буде продовжене будівництво

ОГЛЯДАЧ

(Продовження на 4 стор.)

Прочитайте:

Зустрічі голови СУРу у Бая Маре

Знову маємо свого представника в
Міністерстві освіти

Рідна мова

Відкриття громадських приймалень
у 12 повітах

Інтеграція українських біженців у
румунський соціум

Буковинські трафунки

Привітання голови СУР

До Дня Об'єднання румунських князівств

Сьогодні ми відзначаємо один з визначних моментів в історії Румунії – Об'єднання Румунських Князівств, здійснене під керівництвом Александра Йоана Кузи в 1859 році. Цей акт великої мужності та політичної візії став першим важливим кроком до національної єдності та консолідації сучасної румунської держави.

Для мене, як депутата Парламенту Румунії та представника української спільноти, цей день має особливе значення. Це можливість замислитися над важливістю солідарності, співпраці

та взаєморозуміння – фундаментальних цінностей, які зробили можливим це історичне досягнення.

Унія 1859 року була більше, ніж просто політичним рішенням, вона стала символом прагнення до єдності та прогресу. Цей день нагадує нам, що завдяки спільному баченню та спільними зусиллями ми можемо побудувати краще майбутнє для всіх громад, які складають сьогоденню Румунію.

У цьому контексті я підтверджую своє тверде зобов'язання сприяти збереженню наших демократичних цінностей, зміцненню соціальної згуртованості та розвитку діалогу між усіма спільнотами в нашій країні.

Святкуємо цей день з гордістю, вдячністю і впевненістю в нашій силі стояти разом, незалежно від викликів, з якими стикаємося.

З Днем Об'єднання, Румунія!

З нагоди Дня Соборності України

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький оприлюднив 22 січня привітання з нагоди Дня Соборності України, в якому закликав до солідарності з українським народом, який переживає часи важкого випробування.

Щороку 22 січня українці зі всього світу відзначають День Соборності України, висловлюючи свою солідарність і підтримку національній єдності та незалежності Української держави.

Цей день набув особливого значення після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, коли українці були змушені знову зі зброєю у руках захищати не лише територіальну цілісність і незалежність власної держави, а й свою свободу, культуру, мову, демократичні цінності й майбутнє своїх дітей.

Саме тому День Соборності України є святом для всіх українців, що символізує їхнє прагнення як до єдності та свободи,

так і до миру, демократії та європейських цінностей.

У цей складний для українського народу час, як ніколи, важливо бути поруч з Україною в її прагненні до європейської та євроатлантичної інтеграції та надалі підтримувати український народ в його боротьбі з російським агресором до повного відновлення миру і справедливості у нашому регіоні.

Бажаю усім перемоги, злагоди, здоров'я, добробуту та віри у краще майбутнє! З Днем Соборності, Україно!

ВІДКРИТТЯ

ГРОМАДСЬКИХ ПРИЙМАЛЕНЬ У 12 ПОВІТАХ

Безпека, підтримка, послідовність – це три фундаментальні напрямки, в яких зобов'язався діяти голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький на благо української спільноти. Вони визначатимуть його парламентську діяльність та спосіб, яким він працюватиме для української спільноти.

«Упродовж цього мандату я хочу зробити ще більше, бути ще ближче до кожного нашого українця, як і обіцяв! Тому я відкрив 12 громадських приймалень у повітах, де компактно проживають українці, щоб будь-яку проблему, будь-яку потребу можна було обговорити безпосередньо, на місці, без бар'єрів і без очікування», – повідомив Микола-Мирослав Петрецький у дописі на своєму Facebook.

Приймальні працюють щодня, з понеділка по п'ятницю, з 8:00 до 16:30. «Я запрошую вас звертатися до них за підтримкою, порадами та конкретними рішеннями. Представники нашої спільноти присутні там, де ми також маємо приміщення Союзу українців Румунії, у нас є співробітники, які готові вас прийняти, вислухати, які роблять так,

щоб кожен українець знав, що є куди звернутися і що є реальна точка допомоги», – підкреслив представник українців у Парламенті Румунії.

Адреси громадських приймалень депутата:

- Арад: с. Тирнова, № 734;
- Бухарест: вул. Радуги Попеску, № 15, 1-й сектор;
- Караш-Северін: Карансебеш, вул. Баба Новак, № 37;
- Ясси: вул. проф. А. Сесан №46, буд. С5, кв. 3;
- Марамуреш: Поляни, вул. Головна (Principală), № 13;
- Марамуреш: Вишня Рівня, вул. Головна (Principală), № 1256;
- Марамуреш: Сігету Мармацієй, вул. Поп Віктор, № 18;
- Сату-Маре: Бульвар Траяна № 9, буд. 6, 1 поверх, кв. 22;
- Сату-Маре: Мікула, вул. Головна (Principală), № 305;
- Сучава: вул. Міхай Вітязул, №27;
- Тіміш: Тімішоара, вул. Маршала Авереску, № 3Б;

• Тульча: вул. Корнелія Гаврілова, № 288.

Микола-Мирослав Петрецький оголосив, що з 3 лютого, коли розпочалася перша сесія Парламенту нового скликання, його парламентська діяльність була зосереджена поправках до закону «Про Державний бюджет Румунії на 2025 рік», поправках, які він з усією рішучістю підтримував на пленарному засіданні парламенту. «Я хочу бути впевненим, що фінансування дійде до наших громад, де воно справді потрібне», – підкреслив голова СУР.

Як тільки забезпечить фінансування проєктів та об'єктів українських громад, він та команда Союзу українців Румунії відновлять кампанію «Дізнавайся! Підтримуй! Вирішуй!». Я проводитиму регулярні зустрічі в усіх наших філіях та організаціях, у кожному повіті, з членами громад та представниками місцевої влади. Я усвідомлюю, що є ще проблеми, які потрібно виявити, для яких ми будемо шукати відповідні рішення, як на місцевому, так і на центральному рівнях», – оголосив він.

«Цього разу я розраховую на більш тісну співпрацю з нашими представниками в місцевій адміністрації, тому що у нас вже є більше добре підготовлених людей і наша спільнота, третя за кількістю національна меншина в Румунії, буде представлена з гідністю, професіоналізмом і необхідною силою, щоб перетворити кожну потребу на конкретне рішення», – каже Микола-Мирослав Петрецький.

ЗБЕРЕГТИ РУМУНІЮ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЮ – ЗАВДАННЯ ТА ШАНС У ТОМУ ЧИСЛІ Й УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТІ

У румунському публічному просторі в останні місяці повною мірою проявили себе чимало так званих «лідерів думок», лжепророків, осіб з ізоляціоністськими, екстремістськими, популістськими та антизахідними поглядами, маскованих під «патріотів і сувереністів», які претендують на посаду президента Румунії. Екстремістська когорта знову готується до президентських виборів у травні – стратегічно перегрупується, займає публічний простір, з трубами і барабанами, підпалюючи все навколо себе.

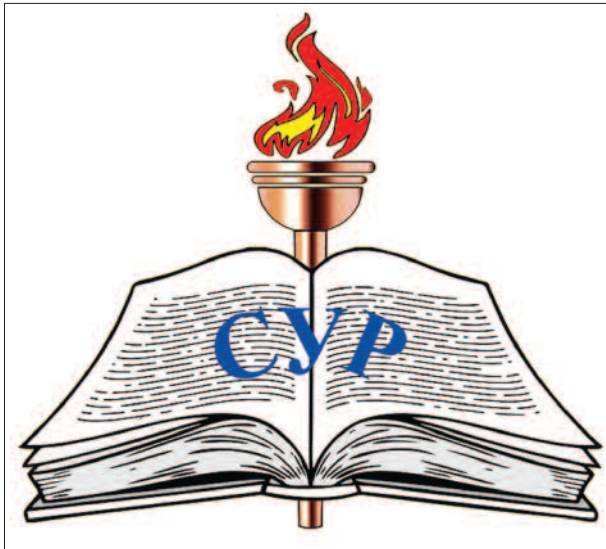
На тлі ослабленої здатності суспільства адекватно сприймати реалії сучасного світу, деякі з їхніх публічних заяв та дій сприймаються частиною громадян Румунії як такі, що походять від незалежних/антисистемних кандидатів, справжніх патріотів і захисників інтересів держави, а звідси й відносно високий рівень довіри до них серед окремих верств румунського суспільства.

1. Екстремістські, ізоляціоністські, популістські та антизахідні кандидати в Румунії (чисельність яких, на жаль, постійно зростає) далеко не незалежні.

Зв'язки деякого з них з колишньою комуністичною репресивною системою Румунії, зі структурами політичних репресій Ніколає Чаушеску, з інституційно добре організованими спадкоємцями Чаушеску і репресивної комуністичної системи роблять їх глибоко залежними від ідеологічних артикуляцій репресивної системи радикальної ідеологічної лівиці, неокомуністичного типу, яка прагне взяти реванш у Румунії після більш ніж 35 років свободи і демократії. Прагнення цієї системи ґрунтується на занепаді міражу демократії – звідси і маленькі «провіденційні рятівники», які з'являються, як гриби після дощу, по всьому світу. Вони є відвертими артикуляціями Системи, а «нові» зміни, які вони пропонують, вже давно застаріли.

Деякі з них глибоко залежні від прихованих фінансових джерел і тіньових спонсорів, які в останні роки й просунули в центр уваги громадськості цих кандидатів. Поступово з'являється все більше нових фактів із цього приводу як у результаті розслідувань компетентних органів, так і завдяки журналістським розслідуванням, що заслуговують на довіру. Очікується, що найближчим часом з'являться й інші цікаві дані, зважаючи на розслідування, що тривають на рівні різних компетентних установ румунської держави.

Дехто з них глибоко залежать від доброї волі та милості свого ідеологічного ляльководи у Кремлі. Хоча вони позиціонують себе як такі, що підтримують традиціоналістичні цінності та консервативну ідеологію, своєрідний східноєвропейський трампізм, ідеологічні погляди, що випливають з їхніх виступів, здаються скопійованими зі старих російських посібників з пропаганди та дезінформації. Теми і тези їхнього наративного реквізиту є точними копіями російських наративів: «Румунія – колонія Європи», «наші ресурси величезні», «ми маємо унікальний у світі потенціал», «ми є колискою європейської цивілізації», «Європа виштовхує нас на

периферію і принижує», «нам потрібні справжні лідери і рятівники», «НАТО штовхає нас до загрозових воєн», «Україна вкрала нашу землю», «війна в Україні – не наша справа» тощо. Таким чином, Кремль знову активізував, і в Румунії, свої ідеологічні сурми з фальшивим родоводом, в історичній спробі силою відновити свою гегемонію над Східною Європою, в тому числі і над Румунією.

2. Кандидати з ізоляціоністськими, екстремістськими, популістськими та антизахідними поглядами, які маскуються під «патріотів і сувереністів», далеко не є антисистемними кандидатами.

Деякі з них є представниками Системи ще з комуністично-репресивних часів, за якими вони відчують очевидну і тривалу ностальгію. Інші є представниками Системи в її пост- і неокомуністичних формах, вони були «реанімовані» й експлуатуються ностальгуючими за Чаушеску колами під час кожної кризи нашої крихкої демократії, періодично представляються або нав'язуються ностальгуючими окультними колами як технічні безальтернативні рішення під час політичної кризи. Ці особи є кандидатами Системи на президентських виборах – Системи, яку румуни ненавидять найбільше, Системи, заснованої на окультних відносинах, на прихованих зв'язках, на репресивних засобах, на брехні й демагогії, на боягузстві, на страхах, на тривогах, на патріотичному невмілому і гнилому дискурсі.

3. Ці кандидати далеко не патріоти. Їхні зовнішньополітичні ініціативи послаблюють довіру до нас наших партнерів і союзників, зменшують наш авторитет у світі й руйнують єдину гарантію безпеки, яку Румунія має в цей час величезної і непередбачуваної напруженості в системі міжнародних відносин. Екстремістські кандидати хочуть залишити нас без союзників і партнерів, без їхньої підтримки під час великих криз і конфліктів. Вони хочуть залишити нас без процвітання і гідного рівня життя, якого мільйони румунів досягли величезними зусиллями як в Румунії, так і в країнах Західної Європи. Чесна праця румунів і можливість працювати в Європі принесли їм такий рівень добробуту і процвітання, якого вони ніколи раніше не знали. Європейська мрія також реалізується вдома, в нашій країні, дедалі більшою кількістю громадян

Румунії. Екстремістські та антизахідні кандидати пропонують нам знову жити в ізольованій, нерозвиненій країні, обличчям до минулого, намагаються повернути нас у полон ілюзій, жертвами яких стали наші батьки, діди і прадіди під «визвольним світлом» радянських танків та їхніх гарматних жерл.

Не може бути патріотом той, хто будує такі візії для Румунії: полонена, ізольована, автократична, слабка країна, без партнерів, без союзників, без свобод, без процвітання, без сучасності, без технологій, без зав'язків. Не може бути патріотом той, хто пропонує румунам ілюзію «вільного» життя в ізольованій державі, «гідні» і бідні, в умовах відсутності розвитку, який передбачає відокремлення від світу або відмежування від сучасності й технологій цього світу. Не може бути патріотом той, хто будує для Румунії і румунів клітку, подібну до тієї, яку побудували тут «визвольні» радянські танки. Мабуть, він є патріотом, але російським.

4. Екстремістські кандидати далеко не сувереністи. Румунія є суверенною, незалежною у прийнятті рішень, коли є сильною і коли має ресурси. Румунія є суверенною в Європі, Румунія сидить за європейським столом прийняття рішень, поряд з великими європейськими країнами, Румунія може заблокувати будь-яке рішення, коли цього вимагають її інтереси. Європейська Румунія має всі ступені свободи, якими користується будь-яка демократична держава у світі. Європейська Румунія є «більш суверенною», ніж коли-небудь раніше у своїй історії, більше ніж вона була в радянській клітці, «золоті» ґрати якої бентежать ностальгічні уми окремих периферійних «лідерів». Більше суверенітету по відношенню до Брюсселя і менше суверенітету по відношенню до Москви – ось екстремістське бачення суверенітету Румунії.

* * *

Антиєвропейські екстремістські кандидати в Румунії стали можливими завдяки постійним етичним промахам нашого політичного класу, політиці синекури, кумівства та суперечливим призначенням на державні посади, розкраданню державних коштів, антивідбору в установах та на державних посадах, зарозумілості панів у владних кабінетах тощо. Замість того, щоб змінювати злодіїв при владі і просувати меритократію та етику в цій країні, через втому і розчарування багатьом з нас здається, що рішенням є месіанські псевдо-кандидати.

Наша втома від того, що за понад 35 років свободи і демократії ми перепробували безліч політичних рішень і, незважаючи на ці зміни, залишилися з балканськими націоналістичними звичками і рефlekсами, перетворилася на хронічне розчарування, і це розчарування робить цих псевдо-кандидатів можливими і правдоподібними.

Кандидати з ізоляціоністськими, екстремістськими, популістськими та антизахідними поглядами, які маскуються під «патріотів і суве-

(Закінчення на 5 стор.)

ДЕПУТАТ МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ЗДОБУВ ЗНАЧНІ БЮДЖЕТНІ РЕСУРСИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В РУМУНІЇ

(Продовження із 1 стор.)

нового корпусу, завдяки передбаченому у держбюджеті фінансуванню», – повідомив представник українців у законодавчому форумі Румунії.

Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що були передбачені конкретні кошти й на розвиток дорожньої інфраструктури: селу Ремети Марамороського повіту було виділено кошти на асфальтування вулиць, що є важливим кроком для забезпечення безпеки та комфорту його мешканців.

І цього року кошти з державного бюджету отримають чимало культових споруд, які відіграють важливу роль у збереженні духовної та культурної ідентичності

українських громад Румунії, незалежно від конфесійної приналежності. «Вони дозволять завершити будівництво храмів православної парафії у Верхній Бродині та української греко-католицької парафії в Сучаві. Водночас будуть профінансовані ремонтно-відновлювальні роботи церков у Коштюї, Кречунові та Зоріле. Також буде профінансовано ремонт української греко-католицької церкви в Кречунові, комуна Великий Бичків Марамороського повіту, що є важливим кроком для збереження духовної спадщини нашої громади. Крім того, забезпечено кошти на модернізацію теплоізоляції Церкви адвентистів сьомого дня у Вишавській Красні. Також передбачено кошти на поточні ремонтні роботи в православній парафії

святого Димитрія у Палтіну Сучавського повіту, таким чином забезпечуючи належні умови для духовного розвитку громади», – йдеться у повідомленні голови СУР.

Микола-Мирослав Петрецький дякує своїм колегам із Союзу українців Румунії, з якими він окреслив ці потреби української спільноти, а також своїм колегам-парламентаріям за надану підтримку. «Завдяки ухваленню поправок, кожен з перелічених проєктів тепер має чітко визначені фінансові ресурси, а українська меншина стала на крок ближчою до вирішення проблем тих, кого я представляю», – підсумовує депутат від Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

ФІНАНСОВО ПІДТРИМУЄ ЛІЦЕЙ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В СІГЕТУ МАРМАЦІЄЙ

Рада Союзу українців Румунії, на позачерговому засіданні, 20 січня вирішила виділити необхідні кошти на ремонт системи опалення Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в місті Сігету-Мармацієй. Таке рішення було прийнято за зверненням директорки навчального закладу Лукреції Семенюк, яка поінформувала СУР про те, що ліцей вже два дні залишається без опалення

У своєму дописі Микола-Мирослав Петрецький зазначає, що, на жаль, історія повторюється. «Кілька років тому всі ЗМІ повідомляли про ситуацію учнів ліцею імені Тараса Шевченка, змушених сидіти в класах у верхньому одязі, щоб не замерзнути, що стало доказом байдужості місцевої влади. Зараз учні знову змушені терпіти ті ж самі умови, а місцева влада виявляється нездатною забезпечити необхідні ресурси для опалення ліцею.»

Представник українців у румунському парламенті зазначає, що до складу нинішнього керівництва ліцею входить і член місцевої ради, але це не допомогло. «Незважаючи на це, як же не парадоксально, немає ніякої підтримки ліцею. Складається таке враження, що коли йдеться про реальні інтереси нашої громади, переважає байдужість.»

Голова СУР також нагадує, що у 2023 році 125 000 лейв, виділених у результаті докладених ним зусиль Марамороською повітовою радою на ремонт Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка, були перенаправлені мерією міста Сігету-Мармацієй на організацію фольклорного фестивалю „Floare de Colț”. «Мимоволі виникає запитання: якби це була інша школа, чи знайшлися б гроші на опалення? Як місцева влада визначає пріоритетність освітніх потреб нашої громади?»

Зважаючи на цю надзвичайно серйозну ситуацію, Рада СУР виділила 29 190 лейв з власних коштів на терміновий ремонт котла ліцею. «Ми вирішили виділити цю суму на ремонт нинішнього котла, щоб учні могли навчатися в цивілізованих умовах». Микола-Мирослав Петрецький обіцяє, що докладе всіх зусиль, щоб у державному бюджеті на цей рік були закладені необхідні суми на придбання двох нових котлів для українського педагогічного ліцею. «Неприпустимо, щоб у 2025 році діти навчалися в холоді, а місцева влада ігнорувала цю проблему.»

«Союз українців Румунії і надалі підтримуватиме нашу громаду конкретними діями, які часто можуть замінити недбалість влади. Наші діти заслуговують на навчання в гідних та цивілізованих умовах. І я, і СУР продовжуватимемо боротися за права українських учнів, навіть тоді, коли місцева влада ігнорує свої зобов'язання перед громадою», – пише Микола-Мирослав Петрецький.

Джерело: www.uur.ro

«На засіданні Ради СУР прийняли рішення про виділення необхідних коштів для ремонту системи опалення Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в місті Сігету-Мармацієй.»

через несправність старої системи опалення єдиного в Румунії ліцею, в якому усі предмети викладаються українською мовою.

Про це на своїй сторінці у Фейсбук повідомив голова СУР, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

Микола-Мирослав Петрецький розповів, що спершу директорка ліцею звернулася не до СУР, а до місцевої адміністрації, яка за законом зобов'язана підтримувати цей навчальний заклад. Відповідь? Звична відмовка: «Ми не маємо грошей!», пояснення, яке прозвучало лише через кілька місяців після виборів, коли обіцяна підтримка громади взагалі зникла. У цьому контексті директорка школи була змушена звернутися до Союзу українців Румунії за терміновим рішенням», – розповідає голова СУР.

ЗБЕРЕГТИ РУМУНІЮ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЮ – ЗАВДАННЯ ТА ШАНС У ТОМУ ЧИСЛІ Й УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТІ

(Продовження із 3 стор.)

реністів», є відповіддю на наші розчарування, їхнім наслідком, а не рішенням проти цих розчарувань.

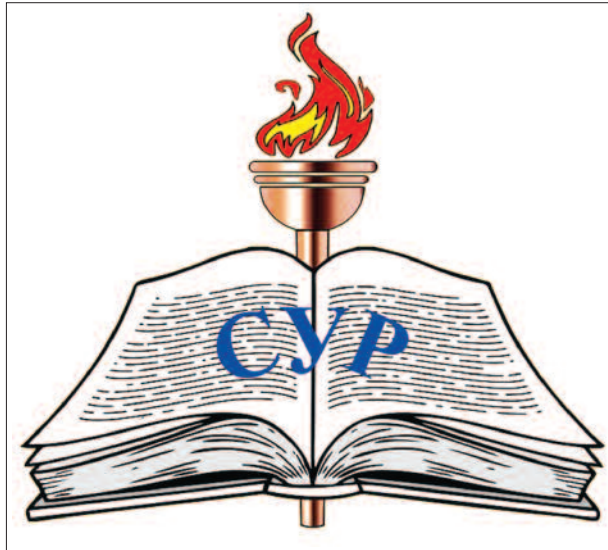
Вони інтелектуально та етично слабкі, вони говорять шаблонами і без рішень, вони брешуть, як дихають, вони непослідовні та ірраціональні, розгублені та незграбні, вони влаштовують безглузді шоу на вулицях Румунії або в Брюсселі, вони – продавці ілюзій, виховані в радянській школі й напхані підступною брехнею.

Вони походять від потреби в гіпнозі неспокійного і втомленого суспільства, від містичної потреби суспільства, яке більше не вірить у виборних лідерів і механізми, які виробляють їх у демократичному суспільстві, вони походять від суспільства, чия втома змушує його збільшувати довіру до провіденціальних і містичних лідерів. У світі, який більше не вірить в академіків, в культуру, в науку, який все більше базується на незначному, пасивному і поверхневому читанні потоків «новин» у соціальних мережах, які поглиблюють наше невігластво, зростає наша віра в диво і популістські заяви, а разом із цим зростає і кількість псевдо-лідерів-рятівників у нашому суспільному житті.

Наші екстремістські кандидати ніби герої творів Караджале, вони є маленькими Кацевенками на березі Димбовіци, із замашками європейського Дональда Трампа. Після виборів у травні, якщо ми збережемо раціональність, вони зникнуть як дим з нашого суспільного життя.

До того часу вони залишаються токсичними і небезпечними.

Небезпечними, тому що вони штовхають нас до бунту, хочуть підірвати нашу довіру до якісних людських ресурсів, які ми все ще маємо, до спричинення катастроф на зовнішньому плані, тому що роблять Румунію слабкою і вразливою країною на міжнародній арені, без союзників, на яких вона могла б покластися. Небезпечні, тому що вони приходять із сумнівними командами, без моралі, характеру або докорів сумління. Вони небезпечні, тому що не пояснюють свої джерела фінансування, свої ресурси, своїх фінансистів і цей прихований метод підживлює наші підозри, що за ними стоять інтереси, які є чужими для Румунії і прямо протилежними їй. Небезпечні, тому що вони навмисно створюють суспільний гіпноз, який може завести Румунію в сипучі піски, що може коштувати нам дуже дорого. Вони небезпечні, тому що їхня природа як замаскованих російських ідеологів може призвести нас безпосередньо до напруженості, конфліктів і воєн. Небезпечні, тому що вони непередбачувані, тому що вони є носіями хаосу, ненависті і роз'єднання. Тому що вони вбивають гарантії безпеки, які ми маємо як член НАТО. Тому що вони вбивають гарантії процвітання і свободи, які ми маємо як країна ЄС. Небезпечні, тому що їхнє бачення Румунії випливає з теорії автохтонної клітки, яка не працює для країни без глобальних ресурсів.

* * *

Ми знаємо, що ці псевдо-рятівники проникли в наші громади. Використовуючи різні гасла і «друзів», нашу втому, наші розчарування, безвідповідальні дії значної частини нашого політичного класу, нечесність і зловживання на публічній арені, політику кумівства і синекури, що затримала повноцінний розвиток Румунії.

Ми розуміємо все, що зробило їх можливими.

Однак екстремістські кандидати є настільки ж токсичними та небезпечними і для наших громад, як і для Румунії як країни і для румунів. Хто б з них не став президентом Румунії, він обмежить і пригнітить наш рух в Європі, обмежить наші контакти з нашими братами, сестрами і дітьми в європейських країнах та ізолює нас від наших братніх громад на континенті. Систематично можливий президент-екстреміст піддасть наші громади анафемі як небажану меншину.

Кожен із цих кандидатів вже продемонстрував чітку та відверту токсичну неприязнь до України. Дехто з них є небажаним в Україні, інші ризикують ними стати. Їхня ненависть до України, яку вони повною мірою і неодноразово демонструють і проявляють у публічному просторі Румунії, відобразиться на громадському сприйнятті та іміджі нашої спільноти. Можливий президент-екстреміст спонукатиме інших сприймати нас як неповноцінних громадян, яких терпітимуть у цій країні. Це спровокує міжетнічну напруженість, поглибить вже існуючі внутрішні розколи. Це гальмуватиме наші відносини з Україною і з громадянами цієї країни.

Екстремістські «пожежники-палії» готові підпалити нашу країну, Румунію. Екстремістський президент може спричинити цій країні і нашим громадам, яких сприйматимуть як продовження України, багато інших серйозних ризиків, багато інших катастроф. Плани розвитку наших місцевих громад навряд чи знайдуть місце в його публічному порядку денному. Європейські фонди, на які розраховують наші громади для розвитку, будуть заморожені в «крані» жорстких відносин з Європою, до якої кожен екстремістський кандидат в Румунії відчуває лише презирство.

Усе ще можливо змінити нашу країну на краще, навіть без популістських і натхненних Росією рішень месіанських псевдо-лідерів Румунії. У нас все ще є якісні людські ресурси, які можуть керувати нами мудро, чесно і відповідально. Можна «змінити імідж Румунії» без самогубних рішень, до яких нас підштовхують ці особи. «Змінити імідж Румунії» можна етично, виключно в рамках парадигми євроатлантичної Румунії.

«Зміна Румунії» поза Європейським Союзом і Північноатлантичним альянсом, як пропонують так звані сувереністи, широко відкриває ворота пекла для цієї країни і для наших громад у ній.

* * *

Члени Президії Союзу українців Румунії, усвідомлюючи токсичні та катастрофічні наслідки, до яких ми дійдемо, якщо дозволимо екстремістському кандидату стати президентом Румунії, якщо відкриємо палац Котрочень для здійснення його підлих мрій, ЗАКЛИКАЮТЬ членів наших місцевих громад, повітових філій та місцевих структур, ретельно і відповідально обмірковувати політичні та виборчі варіанти, які кандидати на посаду президента Румунії просуватимуть на травневих виборах, щоб європейська та євроатлантична Румунія, яку ми разом важко будували, змогла пережити сьогоднішні потрясіння.

Як завжди протягом останніх трьох десятиліть, завдання охороняти цей скарб стоїть і перед кожним із членів української спільноти в Румунії! Так само, як і шанс зберегти його!

Ми переконані, що в наших місцевих громадах можемо знайти необхідні антидоти проти брехні, замаскованої під любов до країни антиєвропейських екстремістських кандидатів, незалежно від імені кожного з них. Президент-екстреміст у палаці Котрочень приведе Румунію до нового політичного, геополітичного та культурного середньовіччя. Президент-екстреміст у Котрочень розпалить вогонь міжетнічної ворожнечі в наших громадах, між нами і румунами, між Румунією та Україною.

Ми віримо в нашу споконвіку мудрість, в нашу здатність знайти правильні рішення для Румунії і для місцевих українських громад. Ми віримо у вашу здатність виявляти самозванців, у вашу ясність мислення, у вашу розсудливість і ми впевнені, що ви зможете тримати подалі від себе екстремістські пропозиції, які підпалюють наше село, нашу країну і наш мир!

Зберегти Румунію європейською та євроатлантичною – завдання та шанс у тому числі й української спільноти, більше ніж коли-небудь раніше. Наша спільнота завжди була на передовій у прекрасній битві Румунії за Європу і наші діти повною мірою користуються свободами та світлом Європи. Усе, що ми повинні зробити в травні, це не дати цьому світлу згаснути!

7 лютого 2025 року

ЗУСТРІЧІ ГОЛОВИ СУР У БАЯ МАРЕ

29 січня голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький провів у Бая Маре низку зустрічей, які підтверджують, що СУР є реальною силою для розвитку нашої спільноти, зміцнення партнерських зв'язків та окреслення чітких напрямків розвитку.

Разом з першим своїм заступником Василем Пасенчуком та заступником Іваном Рекалом, Микола-Мирослав Петрецький провів важливі зустрічі з новим головою повітової ради Марамурешу Габрієлем Зетею, генеральним шкільним інспектором Міхаєм Попом та префектом повіту Рудольфом Штаудером.

«Я представив бачення Союзу і те, як ми можемо конкретно сприяти розвитку двостороннього та транскордонного співробітництва між Румунією, Україною та Республікою Молдовою, з чітким фокусом на прикордонних повітах. Ми виходили з того, що Марамуреш має бути не просто транзитною зоною, а місцем, де ініціативи конкретизуються і приносять користь громадам, а СУР має і досвід, щоб зробити це можливим», – повідомив голова СУР у дописі на Facebook.

Були представлені проекти, які СУР розробив та подав від імені громади, з наголосом на тому, як було залучено фінансування, демонструючи, що там, де є бажання та бачення, є й результати.

«Тому я запропонував та ініціював організацію тристороннього економічного форуму Румунія – Україна – Республіка Молдова, проєкт, який міг би вивести Румунію на стратегічну позицію та приніс би додаткову вартість нашим регіонам. Румунія може стати прикладом передового досвіду для молдовських та українських населених пунктів, а цей форум забезпечить необхідні рамки для зміцнення цих відносин та обміну досвідом на місцевому та регіональному рівнях», – додав Микола-Мирослав Петрецький.

Були проаналізовані конкретні шляхи підтримки економічної динаміки регіону, особливо в контексті розширення пункту пропуску через кордон та дискусій щодо постконфліктної відбудови України. Голова СУР висловив переконання, що Марамуреш може стати міцним економічним та логістичним центром для всієї північної частини Румунії, а СУР може надати необхідну експертизу для підтримки цього процесу. «Ми підтвердили нашу чітку прихильність до цього, в тому числі завдяки досвіду, отриманому під час участі в міжнародних

зустрічах, зокрема у Києві, де було підкреслено, що СУР готовий працювати безпосередньо з місцевими адміністраціями для надання реальної підтримки», – сказав Микола-Мирослав Петрецький.

українців, та наголосили на необхідності коректного фінансування Педагогічного ліцею ім. Тараса Шевченка в Сігету Мармаціей. Я підкреслив, що цей заклад має бути підтриманий місцевими джерелами фінансування з тим, щоб він отримував постійну та передбачувану підтримку. СУР допомагав в окремих випадках, щоб підтримати функціонування цього навчального закладу, але реальним рішенням залишається виділення адекватних бюджетних ресурсів. Ми представили всі кроки, які робимо, щоб підтримати освіту українською мовою, підвищити її якість та залишатися надійними партнерами Шкільного інспекторату, Повітової ради та Префектури», – зазначив голова СУР.

Ще одним ключовим питанням порядку денного було фінансування населених пунктів, де проживають українці. Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що «Незалежно від політичної орієнтації місцевих адміністрацій, права громади повинні поважатися і реально підтримуватися». СУР – це організація, яка активно працює на місцях, точно

знає, які потреби є у людей, і працює над тим, щоб кожен проєкт став реальністю. «Наприкінці дискусій склалося відчуття, що у нас є відкриті інституційні партнери, яким я дякую, є бажання працювати разом, а СУР готовий докласти максимум зусиль. Маючи бачення, досвід та рішучість, ми продовжимо бути сильною представницькою організацією української спільноти та генерувати додаткові можливості для нас та суспільства», – підсумував голова СУР Микола-Мирослав Петрецький.

Джерело: www.uur.ro

Він також підкреслив міцну співпрацю, яку СУР має з різними установами України завдяки партнерству, що триває вже кілька років, висловивши переконання, що ці відносини можуть принести безпосередню користь спільноті, відкрити нові перспективи для співпраці та зміцнити культурні, економічні та освітні зв'язки між двома країнами.

Іншою темою дискусії стала освіта українською мовою, яка є фундаментальним напрямком роботи СУР. «Ми запропонували організувати Освітній центр у долині річки Рускови, у найчисельнішій громаді етнічних

ЗНОВУ МАЄМО СВОГО ПРЕДСТАВНИКА В МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ

Україномовна освіта знову має свого представника в Міністерстві освіти, що є дуже важливим досягненням для української спільноти. Після більш ніж чотирирічного періоду, протягом якого ця важлива посада була відсутня в організаційній структурі міністерства, 8 січня, завдяки наполегливим зусиллям Союзу українців Румунії та постійним парламентським зусиллям Миколи-Мирослава Петрецького, було відновлено посаду радника з питань освіти українською мовою.

«Пані Мар'яна Біліч, директорка школи у Полянах, обійняла цю посаду радника в Міністерстві освіти і відтепер займатиметься всіма питаннями, пов'язаними з україномовною освітою», – повідомив голова СУР на своїй сторінці у Фейсбукі.

«Я провів першу офіційну зустріч з пані Біліч, а її пріоритети включають роботу зі школами, вчителями, спеціалізованими інспекторами, організацію олімпіад, конкурсів та координацію ключових процесів, таких як Національне оцінювання та іспити, які складатимуть українські учні. Вона також тісно співпрацюватиме з переселенцями для задоволення їхніх освітніх потреб», – зазначив Микола-Мирослав Петрецький

Голова СУР нагадав, що протягом багатьох років постійно наголошував на відсутності цієї посади та негативних наслідках ситуації, що склалася в україномовній освіті: «У своїх розмовах з міністрами освіти я неодноразово наголошував на нагальній потребі в людині, яка б управляла всіма аспектами освіти рідною мовою. Крім того, на щорічних Національних нарадах вчителів української мови, які організовує СУР, ця тема завжди була в центрі уваги, супроводжувалася відкритими листами та іншими офіційними ініціативами. Досягнутий успіх підтверджує, що постійний діалог і реальне залучення дають результати. Я дякую моїм колегам з СУР за їхню підтримку в цій справі і радий, що разом нам вдалося повер-

нути нашій спільноті функцію першорядної важливості. Ми продовжуватимемо підтримувати пані Мар'яну Біліч шляхом тісної співпраці з тим, щоб освіта українською мовою могла розвиватися та бути цінним ресурсом для майбутніх поколінь», – додав Микола-Мирослав Петрецький.

«Я вітаю пані Мар'яну Біліч та бажаю їй успіхів у цій важливій місії, запевняю її у підтримці всієї української спільноти, переконаний, що вона матиме сильне представництво на своїй посаді, буде активною та відданою підтримці україномовної освіти і ми всі разом зробимо нові конкретні кроки для майбутнього освіти нашої молоді. Я також хотів би подякувати представникам Міністерства освіти за їхню відкритість та розуміння важливості цієї справи», – підсумував голова СУР, депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

Джерело: www.uur.ro

У Балківцях рідна мова була введена у школі якраз тоді, коли я почала вчитися у першому класі. То було у вересні 1948-го року, внаслідок комуністичної освітньої реформи, яка була оприлюднена в серпні, значить, лише на місяць перед тодішнім навчальним роком.

Виходило би, що такі зміни здавалися мені добрими, бо не пам'ятаю, щоб якось нарікала родичам, чому не записали мене до школи у сім років, а не у вісім. Щодо мого віку родичі мали свої пояснення, а саме, що так належно, я народилася наприкінці року (5 /11). Так я думала в дитинстві. Пам'ятаю, як ми гордилася тим, що мали вчительку таки з України (з села Глібока Чернівецької області), котра постаралася прибути до села навіть з Букварями, подарувавши їх кожному учневі першого класу. Напевне, я дуже любила свій буквар, бо зберігаю його й до сьогодні. На жаль, мій перший підручник рідної мови знаходиться вже в дуже поношеному стані, адже після мене йому довелося послужити і дру-

РІДНА МОВА

гим поколінням. (Пропало 18 сторінок на початку та приблизно стільки ж наприкінці, тож я можу читати тепер від 19-тої до 82-гої сторінок. Але найголовніші з них збереглися: є сторінка з буквою А,а, є і 76-та з повним українським алфавітом, і ще 14 з додатковими текстами.)

Тепер, коли маю цей Буквар перед очима, мені би хотілося пригадати, наскільки я та мої колеги були задоволені ним. Бо в нім говориться про реалії, які для нас мала би бути не тільки чужими, а й не підходящими. Наведу кілька прикладів. На сторінці 48 читаю текст з таким заголовком: «Усі лани колгоспні» («Тепер по селах колгоспи. Усі лани колгоспні. У нас на ланах багато машин. Машина жала жито. Разом жала і молотила. На ланах ударна робота. Усі колгоспи заможні»). На 54-ті сторінці, під заго-

ловком «У ярку», знаходжу досить дивний зміст, можливо, зрозумілий для тих часів, хоч Бог знає, чи лише для тих часів. («Пішли ми з Яковом по ягоди. От ярки. У ярку ожина. Полізли ми у ярк до ожини. А там чужий чоловік. Ми побігли до колгоспників. Розповіли про чоловіка в ярку. Скоро з ярка вивели шпигуна.») Через 6 сторінок лекція під заголовком «Льоня-льотчик»: «Учитель спитав у дітей: – Хто ким хоче бути? – Я буду льотчиком – сказав Льоня. – Мені дадуть самолёт. На ньому я полечу над морями, над горами, над лісами. Я облетю весь світ. З нього я битиму наших ворогів.»

Про Сталіна ми дізналися таки з першого дня, бо його портрет займав почесне місце на стіні класу. Багато з нас чули, що до нас там висів портрет короля Мігая. А у Букварі нам довелося прочитати не лише про нього, а

й про Леніна, адже саме вони «подарували» – як дітям в Україні, так і нам у Румунії, – рідну мову в школі. Сторінка 43-тя містить обидва портрети і так називається «Ленін і Сталін». Ось її зміст: «Ленін і Сталін – наші друзі. Вони дали нам радісне дитинство. Вони дали нам рідну школу. Ми ходимо до школи. Там наша рідна мова. Усі до школи, до науки!».

Не пригадую, як ми сприймали тоді такі тексти. Зате добре пам'ятаю, що всі ми щиро любили нашу вчительку, Наталію Володимирівну Коверчук. І що й вона нас так же кріпко любила. Я вже писала статтю про неї, бо мені вдалося мати з нею зв'язок аж до її кончини, коли і я вже стала учителькою. Продовжую шанувати її пам'ять, тому їй присвячую і статтю про рідну мову. Маю нагоду додати, що і після її відходу у вічність переписка не обірвалася, а продовжувалася певний час з її сином. Недавно я переглянула свій дав-

Валерія ШОВКАЛЮК

(Продовження на 11 стор.)

Фестиваль колядок, українських свят та звичаїв у Бухаресті

Бухарестська філія Союзу українців Румунії провела 19 січня в театрі «Інфініт», 8-й Фестиваль колядок, українських свят та звичаїв.

Лунали українські та румунські колядки та щедрівки, давні і сучасні та обробки. Вистава «Снігова королева» театральної групи «Фаворит» зачарувала. Актори, яскраві костюми, магія на сцені, захопливий сюжет – усе справило на дітей, і дорослих чарівне враження. Зачарували присутніх своїми виступами також художні вокальні колективи «Едельвейс» і «Ластівка», родинний квартет Гамурарів, вокальний колектив студентів української секції Бухарестського університету та сімейний гурт «Септима».

Голова Бухарестської філії СУРУ Михайло Трайста розповідає про важливість фестивалю: «Основною ціллю цього фестивалю є продовження традицій, яких ми успадкували від наших батьків та дідів, та щоб ми, у нашу чергу, передавали їх наступному поколінню. Цього року на сцені фестивалю виступив театр українських переселенців «Фаворит» з чудовою виставою «Снігова королева»; також виступили ансамблі «Едельвейс», ансамбль дітей і молоді «Ластівка», гурт студентів української філології Бухарестського університету та родинний гурт «Септима». Було дуже багато глядачів, зал

був переповнений. На мою думку, цьогорічний фестиваль пройшов успішно».

Режисерка Кристина Джаламаха, родом з України, керівниця театральної трупі «Фаворит», яка діє в рамках Театру імені Івана Франка Бухарестської філії СУРУ, ствердила: «Була казка для діточок. Ми вперше поставили саме дитячу виставу «Снігова королева». Ми працювали над нею всього два тижні. Прийшли діти нові до нашого колективу і мені прийшла вночі ідея постановити казку. І ми за два тижні поєднали всі свої зусилля і робили кожен день; йде мова і про костюми, образи, декорації. Ми робили репетиції вдома і в приміщенні Бухарестської філії СУРУ. З діточками було чудово працювати, вони надихають, вони щирі, вони принесли справжню казку. Їхні щира радість і щирі враження від всього допомагають нам дивитись на все очима дитини. Відгуки

були дуже добрими, всім сподобалася вистава, вони просять, щоб було побільше казок. Діточок у нас багато, вони приходять до нас завжди з радістю, але коли дізнались, що є казка для дітей, стало ще більше бажаючих. І ми вже думаємо, яку нову казку постановити, мабуть, вона буде на бажання глядачів.»

Тетяна Афанасьєва, переселенка з України, невтомно працює з двома художніми колективами – «Едельвейс» і молодіжним гуртом «Ластівка», які діють також при Бухарестській філії СУРУ. Вона розповідає про виступи колективів та пережиті нею емоції: «Вокальні ансамблі «Ластівка» та «Едельвейс» підтримують і зберігають гарні традиції нашого славного українського народу. Ми на цьому фестивалі співали українські традиційні колядки «Добрий вечір тобі, пане господарю», «Нова радість стала», «Небо і земля», Ой сивая та і зозулечка», а також співали сучасні українські колядки, які прославляють народження Ісуса Христа, такі як «Хай Ісус моє дитя», «На річці, на Йордані», «Янголята», і заспівувала талановита

наша солістка Христина Джаламаха, а співоча талановита родина Хамурар заспівала чотириголосно «Щедрик» Миколи Леонтовича. Ми пишаємось цією родиною. Нещодавно ми з ансамблем «Едельвейс» взяли участь у 32-му Міжнародному фестивалі колядок та зимових обрядів українців Румунії у місті Сігету Мармаціей. І ми там зустрілися з українцями з інших країн, а також українцями міста Києва, Івано-Франківська. Ми гуртуємося і підтримуємо один одного українців, по всьому світу.»

Лекторка кафедри української мови та літератури Бухарестського філологічного факультету Олена Біволяру говорить про виступ студентів, які вивчають українську мову: «Це не перший наш виступ. Тут є студенти третього і першого курсу. Студенти третього курсу мають вже дворічний досвід таких виступів, бо ми колядуємо кожен рік в університеті. Цього року також у нас був концерт разом з секціями росій-

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

(Закінчення на стор.)

Фестиваль колядок, українських свят та звичаїв у Бухаресті

(Продовження із 8 стор.)

ської, чеської та сербської мов. Ми готуємо ці колядки напевно вже місяць. Це добре для студентів і думаю, що для слухачів слухачів також. Студенти краще вивчають українську мову за допомогою пісень та колядок, розуміють краще українські традиції та обряди.»

Кирило та Анна Мазури зі своїми дітьми створили сімейний гурт «Септима», який прекрасно виступив: «Дуже гарне враження було від спектаклю, від всіх хто виступав, дуже гарні

колядки, мені було дуже добре і тепло на душі, це було таке свято, ніби я попав на інший світ. Я багатодітна мати. У мене п'ятеро дітей і майже з початку їх життя, я дітей навчила співати, і ми кожний рік готуємо нові колядки. І цього року ми ще одну підготували і дуже задоволені. Я вважаю, що Різдво це головне зимове свято, і тому діти його завжди чекають та з радістю співають. Ми співали такі колядки як: «Пречиста діва», «Щедрик» і «Тиха ніч».

Захід для дітей «Як колядувати на Щедрий вечір?», у м. Клуж-Напока

18 січня члени «Клубу української малечі», який діє при Клужській філії Союзу Українців Румунії вперше зустрілися в Новому 2025 році на заході під назвою «Як колядувати на Щедрий вечір?». Ведуча заходу Людмила Дорош, головний редактор дитячого журналу «Дзвоник», що виходить під егідою СУР, розповіла дітям про те, чим відрізняється колядування на Різдво від колядування на Щедрий вечір.

Присутні дізналися, як господарі готувалися до приходу колядників, чим віддячували їх та пригощали. Більш детально діти дізналися про обряд водіння Маланки та Кози, про роль кожного учасника із ватаги колядників. Своїми спогадами та знаннями про Щедрий вечір поділилася й одна зі старших учасниць заходу, пані Наталія Грищенко, яка запропонувала дітям низку колядок та щедрівок у музичному супроводі.

Всі ці ритуальні дії, які відбувалися на зимові свята в українців, мали один важливий спільний атрибут – восьмикутну зірку або зірку, яка символізує народження. Це – символ Бога, символ сонця, символ світла. Тому на майстер-класі дітям запропонували зробити різдвяну зірку, а наприкінці заходу мішана ватага дітей розіграла обряд водіння кози і зацедрувала присутнім на заході. Обряд супроводжувався гумором та сміхом. Маланка та Коза проявили неабиякі акторські здібності, викликавши багато сміху у «господарів». На завершення щедрювання «господарі» обдарували усіх колядників фруктами та щирими оплесками.

Джерело: www.uur.ro

Українські учні Сучавщини відзначили 175-ту річницю від дня народження Міхая Емінеску

15 січня у Сучавському повіті багато шкіл, де викладається українська мова, емоційно і творчо відзначили 175-ту річницю від дня народження національного поета Румунії Міхая Емінеску та День національної культури. Під час цих заходів учні та вчителі перетворили свою любов до культури на данину генію Емінеску через мистецькі, літературні та освітні заходи, які об'єднали покоління в дусі поваги до культурної спадщини.

Діти з Арджелської восьмирічної школи разом з вчителькою Чераселою Чорней вшанували творчість Емінеску декламацією віршів. Восьмирічна школа с. Калинешти також організувала музичні події, натхненні віршами поета, під керівництвом вчительки Лоредани Миндриштяну.

Національний Коледж ім. Міхая Емінеску з Сучави відсвяткував пам'ятний день низкою заходів, в яких були задіяні більшість вчителів: дебатний клуб, інсценізація поеми «Лучаферул», поетичні конкурси, «Караван Емінеску», «Думка про Емінеску» – відеоролик про школу, виставки художніх робіт, поетичні моменти.

У міжнародній науковій конференції «Мультидисциплінарний підхід до творчості Емінеску» 3-го видання, що відбулася в гібридному форматі (фізичному та онлайн) в

Національному коледжі ім. Міхая Емінеску в Сучаві, організованій директором коледжу, проф. д-ром Сільвією Коріною Нуцу, проф. Ралукою Кирцу, проф. д-р Анкою Горбань Кожокару та проф. Флорентіною Несуля, за участі представників Сучавського університету «Штефан чел Маре», Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича та Державного Університету Молдови. До заходу також до-

У восьмирічній школі с. Палтіну учні першого класу під керівництвом вчительки Елени-Елізабет Саучук створили діораму, натхненну віршем «Сонні пташки». Виставка, реалізована юними художниками, проілюструвала пейзажі Емінеску, виводячи на перший план їхній талант та уяву. Учні VIII класу, під керівництвом вчительки Константіни Бурсук, взяли участь у мистецьких майстер-класах та створили колаж з пісень та поезій Емінеску.

лучилися викладачі закладів-партнерів у різних освітніх проєктах між сучавським коледжем та українськими школами: Педагогічного коледжу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Боянського Ліцею «Лідер», Димківського навчально-виховного комплексу.

Заходи, організовані в Сучавському повіті, засвідчили повагу та захоплення творчістю Міхая Емінеску, просуваючи цінності румунської культури серед нових поколінь. Ці заходи були спрямовані на поглиблення знань про великого поета та виховання інтересу до літератури і мистецтва.

Джерело: www.uur.ro

(Продовження із 7 стор.)

ній альбом з фотографіями і там знайшла цікаву для мене вирізку з газети, котру мені вислав син ще за життя вчительки-пенсіонерки. Там для мене виявився неоцінений сюрприз: фотографія самої Наталії Володимирівної на пенсії.

(Висилаю її для газети, хоч не дуже ясна. Зате буде можливо прочитати текст. Подаю його: **«ДОБРИЙ ДЕНЬ, ВЧИТЕЛЬКО!»**

Наталія Володимирівна Коверчук поправила вогонь у пічці, підійшла до вікна: «Хуртовина... Напевне, Маріорка не зможе прийти...»

Жінка постояла з хвилину, потім сіла за стіл, взяла пачку паперу. Кому відписати?! Листи від учителів з Румунії, від трактористів із цілини, від інженерів, словом, від своїх колишніх учнів. Не забувають учительку. Давно вже всі вийшли з-під її опіки, а й досі радяться з нею, ждуть, як від матері, підтримки. Ось лист з Румунії від Валентини Іванівни Шовкалюк. Дякую, — пише Валя, — за ваш щирий лист. Він мав для мене вирішальне значення. Коли мені всі радили залишити учителювання і піти в бібліотеку, я була уже майже згодна. Але Ви мене застерегли: «Не спіши, подумай!». «І, подумавши, я зрозуміла: Улюблену професію не можна нізащо міняти...»

В коридорі почувся легкий стук. В кімнату зайшла третьокласниця Маріора Мунтян. Наталія Володимирівна Коверчук довгий час учителювала в Молодії. Зараз вона на пенсії. Але без діла не сидить.» (Газета **БУДІВНИК**, 1966 р.)

РУМУНА МОВА

Хіба можна поставити знак рівності між тим, що вчив мене Буквар і тим, подарувала мені вчителька?! Таке саме запитання приходиться на думку не лише щодо першого класу, а й взагалі щодо всіх останніх. (На жаль, мені випало кінчати ліцей останнім випуском десятирічки, бо діяла ще радянська модель.)

Маю перед очима підручник «Румунська література» Х-ий клас, тож маю змогу збагнути, яка мала відстань між першим класом і десятим. У Букварі вчили, що усі лани колгоспні і що усі колгоспи заможні, а у десятому заставляли аналізувати для випускного екзамену «шедевр» Міхая Садовяну, — «Мітря Кокор», бо герой також дуже хвалить колгоспи.

Зберігаю й підручник «Українська література», Х-ий клас. І звідти набігає такий же сумний висновок: найпридатніші роки для навчання даремно промайнули. А скільки потрібно було часу тратити пізніше, щоб, вже самотужки, — здобувати потрібні знання.

І все таки, про школу та вчителів плекаю наймиліші спогади. Завдячую їх усім нашим учителям та професорам, бо доказали високу духовну силу не піддаватися прикритим часам.

Нелегко мені признавати, що обставини життя дозволили лише два роки працювати в українській школі і викладати рідну мову. На щастя, то були мої перші роки вчителювання, тож і змогли так сильно врізатися в душу і простелити майбутню шкільну діяльність на все моє життя. Тому всі найсильніші спогади будуть завжди мати свій початок там, у Вишавській Долині, на милій Мараморощині. Низький уклін моїм першим учням, бо підтримали мій майбутній статус. І також низький уклін тим, що могли стати моїми майбутніми учнями, якби я їх не «зрадила». Тішуся хоч тим, що українську мову я ніколи не зрадила.

МИНУЛО П'ЯТНАДЦЯТЬ РОКІВ...

Уже минуло більш як 15 років, відколи моя подруга Аспазія вислала мені свій переклад вірша Емінеску: «Пралісе, величний ти» = („Codrule, Măria-ta”).

Завдяки моєму настоюванню, нарешті я отримала від неї дозвіл, що можу вислати його до друку. Не пам'ятає, щоб колись пробувала висилати його із цією метою.

Як звичайно буває, і цей переклад має свою історію. Почалася вона внаслідок ініціативи тодішнього декана, котрий задумав гарний експеримент для студентів філологічного відділу. Він вибрав даний вірш і запропонував студентам перекласти його на мову, яку вони обрали для навчання. Студенти Аспазії також пробували виконати таке завдання, але потім поскаржилися, що їм даний переклад не вдається. Саме тому нині вона і взялася за таку роботу і, як видно, показала свій талант.

Тому я вирішила надіслати його до редакції з надією, що буде надрукований цього місяця, щоб присвятити пам'яті Корнелія Регуша. (Його день народження — 12 лютого.)

Подаю переклад моєї подруги Аспазії Регуш-Сесерман.

Пралісе, величний ти,
В твоє лоно допусти,
Я ніщо не зіпсую,
Лиш на гілочку одну
Свою зброю почеплю,
В головах; там простелю
Я під липою собі,

Там, де тихий вітровий
Хилить цвіт аж до землі.
І під небом голубим
Спати буду сном твердим;
Але і у тому сні
Хочу чути голос твій,
На буковій галяві

Милу дойну граючи,
Граючи, ридаючи,
Листячком хитаючи.
Потім вітерець благий,
Видівши мій сон твердий,
Вітки липи колихне
Й мене цвітом примете.

ПС

Як відомо, вірші не читаються буквально, тож і не перекладаються так. І взагалі, поезії перекладати дуже складно, бо для вибору слів перекладачеві слід уважно врахувати образність мови й метафори. І також враховувати і таку реальність, що є слова або вирази, яких просто не можна буквально перекласти. (В нашій прикладі, маємо на увазі 11 та 12 рядки, де існує натяк на смерть: „Să mă culc cu fața-n sus // Și să dorm, dormire-aș dus”. Аспазії вдалося передати даний смисл з допомогою епітету *твердий*, котрому не лише зміняла позицію щодо іменника «сон», а ще й підкреслила у наступному рядку, — і у тому сні

Валерія ШОВКАЛЮК
(Закінчення на 12 стор.)

Нас єднає пісня

Вокальний український гурток «Негостинські голоси» почав діяти в 2010 р. Було нас лиш 8 лівчат, котрі дуже любили співати. Це був перший жіночий гурток на Буковині, котрий виступав на сценах, там де Союз українців Румунії організував різні події. Всі були з Негостини: Крістіна, Сілвіка, Антонета, Діяна, Лівіка, Маріяна П., Маріяна К. і я, Феліція. Ми виступали перший раз у нашому селі Негостині, а потім були запрошені на інші сцени. Гурток дуже змінив дружбу між нами.

За короткий час до нас приєдналися й інші дівчата, навіть і одні чоловіки. Співали разом негостинські пісні лиш по-українськи, бо вся Негостина дуже любить співати. Дівчата вбиралися у гарні вишиванки з різними візерунками, потім вбирали горботки і завивалися у гарні шалики, – костюм з Негостини. Так виступали на сцені один час, а потім придбали й інші українські народні костюми

завдяки Союзу українців Румунії. Але тепер залишилися лише самі жінки. До нашого гуртка пристали і кілька дівчат з Балківців.

Це Сільвія, Лівія і Настасія. Потім нас полюбили і прилучились з міста Серету, до нашого гуртка Сільвія, Корнелія, Лівія і Татяна. З Негостини ще є і жінки-членки Теодора, Ніколета, Корнелія, Нікуліна, Юліяна, Маруся, Анна. Всі членкині нашого гуртка говорять по-українськи і дуже люблять українську пісню. Багато пісень навчилися з Него-

стини, бо місцева фольклорна «зестра» дуже багата. Ми їздили разом співати по цілій Румунії, де живуть українці, завжди дуже гарно розумілися і допомагали одна одній. Межи нами завжди були гарні слова, часом жартували, святкували день народження кожної. Разом ходимо і до церкви, співаємо у церковнім хорі, організували екскурсії до церков і монастирів, молилися

Богу за здоров'я, за мир і за нашу дружбу. Було ще багато різних подій, де ми зустрічалися і співали. У нашім репертуарі є пісні про любов, кохання, природу, жартівливі, колядки, співаємо багато пісень і нашому Кобзареві – Т.Г. Шевченкові, бо він геній українців і його погруддя стоїть гордо перед нашим будинком культури в центрі села і охороняє нашу рідну мову. Тому ми стали добрими подругами, нас всіх є 20 співачок, і маємо надію, що будемо далі разом працювати і гарні пісні співати.

Наша керівниця є професорка української мови у коледжі Лацку-Воде у Сереті – Антонета Крайнічук. Місяця січня вона святкувала свій день народження, а ми організували маленький сурприз для неї. Запросили її до ресторану і подарували гарний букет квітів. Вона нічого не знала і як увійшла, то аж заплакала. Заспівали «Многая літа» і побажали міцного здоров'я, радості, успіхів у шкільній праці і щоб наша дружба була

довга. Будемо старатися і боротися за українську мову, за українське слово і за українську пісню. Хай живе довго наша дружба!

Феліція ГРИГОРАШ
Фото авторки

МИНУЛО П'ЯТНАДЦЯТЬ РОКІВ...

(Продовження із 11 стор.)

– та з допомогою повторення, котре зустрічаємо наприкінці: «Видівши мій сон твердий». На мою думку, варто зазначити і вдалий вибір застарілої форми дієприслівника «видівши», як резонанс на апелятив „dragă codri” в оригіналі.

Для поезії велику роль відіграє і звучання слів у даному

контексті, тому для перекладача особливо важне уміння знайти відповідні одиниці у цільовій мові. У румунським тексті музикальність виявляється насамперед вживанням терміну «дойна» і певними мелодійними чотирма формами дієслова у 15-17-их рядках: „Doina răsunând cu drag, // Cum jelind se trăgână, // Frunza de mi-o leagănă.” Тому що авторка перекладу прекрасно володіє обо-

ма мовами, вона вирішила використати насичене звучністю неперекладне румунське слово, до якого так влучно додала епітет «милу»: «Милу дойну граючи, // Граючи, ридючи, // Листячком хитаючи //.» Слід також зазначити, що в обох варіантах є присутня алітерація, яка так підходить для музичного виконання поезій-дойн. Щодо посилення мелодійності нового тексту неабия-

ку роль зіграв і той дуже підхідний для українського варіанту вибір зменшувальних форм: «гілочку», «листячком», «вітерець».

Мені здається, що найбільший вклад перекладачки Аспазії Регуш-Сесерман виявився в цілому вірші, від самого милозвучного заголовка – «Пралісе, величний ти» аж до підсилюваної форми дієслова «вкрити», тобто «примете».

Шкода, дуже шкода, що моя подруга так мало використовує свою незвичайну обдарованість.

Бережімо пам'ять про Івана Лібера

6-го січня сповнився рік, відколи Іван Лібер – професор, диригент, композитор, культурний діяч, відійшов у дорогу неповернення.

Але є такі моменти про тих, котрі нам так бракують у нашому колі. Є люди, які весь вік свій ставлять з любов'ю до життя, до своїх ближніх і завжди прагнуть бути на висоті. Такий був Іван Лібер, людина працююча на користь українців, він багато зусиль доклав, як голова філії Караш-Северіну, був активний, свідомий українець і любитель української культури.

Велика втрата для наших українців. Не можна забути його похорон, сльози в очах, бо засмутив українців і всіх, хто його знав. Завдяки Івану Ліберу культурна діяльність розквітала в банатському краю.

Це доказують видані його збірники пісень, про які завжди писали журналісти наші, письменники, кожного року з нагоди річних ювілеїв. Читаю, як сам писав Іван Лібер: «Музика зайшла так мені в кров, що я не можу лягти спати, або встати щоб не співати.

«Я буду співати і тиждень одну пісню, щоб додати щось гарне.»

Іван Хланта, проф. д-р. етномузиколог, пише про свого друга Івана Лібера, що *Народна пісня і музика – його життя*, і назвав його *уродженим талантом*. Відколи світ існує, скоро забуваємо добру людину, її добрі слова і діла. Про таких людей потрібно згадати і берегти пам'ять про них на спеціальних симпозіумах або спектаклях, присвячених річниці народження або смерті, такого вони заслуговують.

Лібер поклав на музику авторські поезії, наприклад, Івана Ковача, Юрія Павліша, Степана Ткачука, Марії Чубіки, Павла Романюка та інших.

Його родині і всім, котрі його знали, членам хору «Зелена ліщина», «Голос українців», слід споминати його ім'я, щоб пам'ять про нього завжди жила у наших серцях – так як можна прочитати зворушливі слова, на його могилі на цвинтарі:

*«Забути не можна
Повернути неможливо»*

Анна БЕРЕГІЙ

Свято українського пирога

Осередок Союзу українців Румунії у місті Констанца перетворив 25 січня з простої суботи на справжнє свято смаків і традицій, організувавши захід «Свято українського пирога» для місцевої громади українців та українців-біженців. Осередок СУРу був наповнений людьми, апетитними ароматами та розповідями про рецепти, що передаються з покоління в покоління.

25 учасників, дорослі та діти, приготували та скуштували 15 традиційних рецептів пирогів, ко-

жен з яких має свою історію та смак, а атмосфера була вдало доповнена душевним виступом Анастасії Єрмакової, української біженки в Румунії та популяризаторки українських народних традицій. Своім теплим голосом та розповідями про кулінарні звичаї різних регіонів України вона додала зустрічі емоційності та автентичності.

Ця подія стала нагодою відновити та зміцнити зв'язки між членами громади. Разом з Доріном Попеску та Доріною По-

песку, секретарем осередку СУР у Констанці, були присутні люди, які беруть активну участь у підтримці українських біженців, що оселилися в нашій країні. Олександра Сімон, громадянка України, яка активно працює в організаціях JRS Румунія, ЮНІСЕФ Румунія та Центр громадянських ресурсів, була однією з важливих прихильниць заходу. Також була присутня Надія Весніна, консультант і культурний посередник Всесвітньої організації охорони здоров'я в Констанці, яка спеціалізується на психологічній підтримці біженців, що сприяло відкритій і теплій атмосфері зустрічі.

У невимушеній атмосфері, під музику, поезію та традиційні українські ігри, захід тривав до пізнього вечора, а учасники обговорювали майбутні культурні проекти СУР у Констанці. Багато хто висловив готовність підтримувати та брати активну участь в їх організації, а жінки з громади висловили зацікавленість у проведенні заходів до

Міжнародного жіночого дня у березні.

Зустріч довела, що традиції – це безперервність через людей і спільноти. Вечір показав, наскільки важливим є зв'язок між людьми і як багато може означати душевний захід, організований в обстановці, де кожен може відчувати себе як вдома.

Джерело: www.uur.ro

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У РУМУНСЬКИЙ СОЦІУМ

Повномасштабна воєнна агресія Росії проти України, яка триває вже три роки, спричинила небачений із часів Другої світової війни потік біженців до країн Євросоюзу. У результаті українські біженці стали невід'ємним компонентом соціуму багатьох європейських країн і відповідно-міжнародних відносин. Причому саме перебіг російсько-української війни має визначальний вплив на динаміку чисельності українських біженців за кордоном.

Стрімке зростання числа українських біженців у європейських країнах змусило державну та місцеву владу цих країн проводити щодо них відповідну соціально-економічну політику. А набуття російсько-українською війною затяжного характеру та відносна стабілізація числа українських біженців за кордоном поставили на порядок денний питання подальшої адаптації та інтеграції українських біженців у суспільство країн їх перебування. Процес адаптації українців до умов соціумів у країнах ЄС зазнавав різних, іноді доволі значних змін протягом усього періоду від початку повномасштабної російської агресії. Причому сильний вплив на хід адаптації українських біженців за кордоном має функціонування мережі соціальних комунікацій, що супроводжують цей процес. Виходячи з цього, дослідження життя українських біженців у європейських державах потребує системного застосування соціально-комунікативного підходу. Адже саме в процесі функціонування соціальних комунікацій відбувається пошук, збір, обробка інформації та ухвалення рішень щодо життєдіяльності та процесу інтеграції українських біженців у Європі.

Для повноцінного розуміння процесу інтеграції українських біженців у держави Євросоюзу необхідно визначити суть таких психологічних понять як: комунікація, соціальна комунікація та адаптація. Успішність функціонування зазначених понять у життєдіяльності біженців впливає на здійснення процесу інтеграції в цілому.

Так, комунікація у сучасному світі все більше пронизує всі галузі людського існу-

вання. Вона являє собою засіб зв'язку будь-яких об'єктів матеріального і духовного світу; процес спілкування, а саме передачу інформації від однієї людини до іншої; пере-

дачу та обмін інформацією в суспільстві в цілях взаємодії. Здійснює процес обміну думками, ідеями, фактами, що має на меті взаєморозуміння між учасниками спілкування.

Крім зазначеного комунікація ще основна передумова формування, функціонування та розвитку всіх соціальних систем, тому що забезпечує зв'язок між людьми, дозволяє накопичувати і передавати соціальний досвід. У свою чергу соціальна комунікація розглядається як процес засвоєння й активного відтворення людиною соціально-культурного досвіду (цінностей, норм, моралі, традицій тощо) на основі її діяльності, спілкування та відносин. При доцільній соціальній комунікації, учасники процесу переслідують три мети: пізнавальну, тобто, поширення чи придбання нових знань; спонукальну, тобто, стимулювання оточуючих до будь-яких дій; експресивну, тобто, вираз чи отримання емоцій.

Соціальна комунікація має конструктивний вплив на формування цінностей, сприяє досягненню взаєморозуміння та стабільності функціонування суспільства, реалізації багатовимірних взаємодій індивідів та проектування ними культурних цінностей і традицій. Ефективна соціальна комунікація набула іншого формату та має вирішальне значення у міжособистісних зв'язках у період війни в Україні. Війна стала потужним об'єднуючим досвідом, спілкуванням між людьми та іншими соціальними

суб'єктами на різних рівнях, обміну інформацією, суцільним знаковим повідомленням, у якому відображена ідея, компетенція, емоції тощо. Українці надали приклад світу та показали, як потрібно будувати комунікації між людьми та іншими соціальними суб'єктами під час активної фази повномасштабної війни, яка досі триває.

Наступним психологічним поняттям що впливає на процес інтеграції – це адаптація.

Адаптація – це певний процес, що триває певний час після переміщення в нове місце проживання та покликаний впоратися зі стресом від зміни, втрат та дати можливість забезпечити (приспосувати) свій спосіб життя до нових умов. Адаптацію підрозділяють за рівнями: на низькому, середньому та високому. Відповідно, чим вище рівень, тим простіше людина пристосовується до навколишніх життєвих умов або до зміни умов.

На адаптацію впливають три психологічних чинника: гнучкість психіки; самопізнання – наскільки добре ви знаєте себе і свої реакції (наприклад, ви розумієте що дратується не на традиції в новій країні, а ви просто роздратовані); відкритість новому і позитивне мислення.

У нормі при адаптації в новій країні людина проходить п'ять стадій: ейфорія, розчарування, орієнтація і пристосування, подолання депресії, активна діяльність. Але при вимушеній міграції ці стадії залежатимуть від особових і психологічних особливостей людини. Залежно від гнучкості психіки, цілей, відношенню до нової країни, відношенню до переїзду в іншу країну, травмизації під час евакуації, в тому або іншому ступені проявляються ці стадії. При чому стадія ейфорії може бути зовсім виключена, зважаючи на шоковий стан. Коли налагоджене і влаштоване життя різко міняється із-за зовнішніх чинників і обставин (наприклад війни), та навіть якщо людина знаходиться у безпеці у новому місці, в іншій країні та ситуація життя більше менш нормалізувалася, зберігається постійний тривожний стан, як очікування, що щось може статися у будь-який момент і знову все зруйнується. Це призводить до втрати енергії, апатії, депресії, психосоматичних захворювань. Але під час такого стану дуже важливо зрозуміти, що ви знаходитесь у державі, яка під час російського терору підтримує Україну і український народ, що поруч з вами знаходяться люди, які готові простягнути руку допомоги, ділитися своїм душевним теплом та робити ваше життя спокійнішим та радісним.

Лариса НЕЧАЄВА
професор Національного університету
в Одесі
Фото авторки

(Продовження у наступному номері)

ЗАГАДКОВІ ПРИКАЗКИ

З дитинства мене переслідують дві приказки, які я часто чув серед односельчан: «Гони, Федьку, поза хрест!» і «Нема вже у вуйка сливочок!».

Перша приказка мовилася тоді, коли хтось хотів когось скараскатися, бо той докучав своєю настирливістю і недовірливістю: «Га? Чого? Звідки? Де? Не кажіть! Не може бути!»

В такому разі чоловік, якому дурепа надоїв і вже у печінках сидить, махав кудись рукою: «Гони, Федьку, поза хрест!».

Та поза який хрест? – мучила мене дитяча цікавість. Поза той на горбку, в кінці цвинтаря, недалеко від нашої хати, де у війну руські солдати поставили рогатку і пропускали або не пропускали до міста селянські вози? Той хрест, високий дерев'яний, і зараз стоїть з розп'ятим Христом. Католицькі віруючі поставили колись його. Дбала про хрест стара Фанця, ревна католичка – вінки плела до свят, лампадку запалювала.

І що мав гнати загадковий Федько поза загадковий хрест? Вівці на пашу, корову, коня? Якщо так, то він повинен би гнати худобину аж на Гораїц, де також стояв хрест, але маленький, ще один хрест був на Мізенах, у видолинку біля криниці.

Скільки не допитувався, ніхто допіру не вмів чи лінувався пояснити мені загадку, розповісти про Федька, про те, чому і куди його посилали. «Чого чіпляєшся, як реп'ях? Гони геть звідси!», – відмахувалися від допитливого хлопчини.

А я жалів того невдачу Федька і, мабуть, тому загніздилася у пам'яті приказка.

Як на мене, простішою була приказка «Нема вже у вуйка сливочок!». Бо прикладав я її до вуйка Йогана. Приходячи до нас у гості, вуйко обдаровував нас, дітей, яблучками – кожному по одному – дрібному, зморщеному. Бо скупуватий був вуйко. А коли приходив без яблук, вловивши жадібні дитячі погляди, примовляв нібито з жалем: «Нема вже у вуйка сливочок!».

Чого він про сливочки, коли чекаємо яблук? – презирилися ми, діти, між собою.

І зараз, коли зустріну скупого чоловіка, котрий відмовляє комусь у дрібничці, чекаю, може, з його уст зірветься: «Нема вже у вуйка сливочок!».

«ЦАРІВНА»

*«Коли потяг у даль загуркоче,
Пригадаються знову мені...»*
Володимир Сосюра

Кожного разу в молоді літа, коли сідав на поїзд, і мене чекала довга дорога на рідну Буковину, і я молився в душі, аби сотні кілометрів були поглинуті «залізним конем» без несподіваної затримки, пригадувалися ностальгійні сосюрівські рядки, а водночас із заглибин пам'яті зринала і російська пісня про кочегарів: «Товарищ, не в силах я вахту держать, – / Сказал кочегар кочегару./ Огни в моих топках совсем не горят,/ В котлах моих нет больше пару./ Напрасно старушка ждет сына домой...».

Чого б це? Чи не тому, що в ті часи поїзди тягнули паровози, які працювали на кам'яному вугіллі, і де не можна було обійтися без кочегарів, а пісня про них така задушевна? Чи, може, тому, що на порозі рідного дому мати чекала мене не даремно, не як у пісні?

Так було і того далекого року.

Дорога була без пригод, ідесь поза Пашканами, звідки на Буковину вже, як кажуть, можна буком докинути, я вийшов з купе на коридор закурити. Поїзд був глітний, тому й на коридорі було людно, стояв густий дим і гамір.

Та враз гамір зтих. Вона йшла – молода циганка з мандрівного, кочового племені, у широкий і довгий по кісточки барвистій спідниці, у квітчастій блузці, з-під якої випиналися пружкі перса, на які спадало намисто із золотих і срібних монет, і з гордо піднятою головою, перев'язаною червоною хустиною. Йшла і наче нікого не бачила перед собою, немов ступала не глітним вузьким коридором поїзда, а степовою стежкою, що вела з циганського табору у світ безмежний.

То була хода царівни, для якої немислима ніяка перепона. В її очах не було подиву від того, що пасажири розступаються перед нею, тулячись до стін вагона, ані лукавого задоволення, мовляв, інакше й не може бути, мені до такого враження не звикати... Про неї можна хіба було сказати словами старого цигана Макара Чудри з однойменного оповідання Горького про прекрасну циганку Радду: «Про... Радду словами й не скажеш нічого. Може, її красу можна б на скрипці заграти, та й тому, хто цю скрипку, як свою душу знає. Багато посушила вона сердець молодецьких, ого, багато!».

За «царівною» ступав молодий циган, майже викапаний тобі Лойко Зобар з того ж оповідання російського письменника: «Вуса лягли на плечі й змішалися з кучерями, очі, мов ясні зорі, горять, а усмішка – ціле сонце їй-богу!».

Та враз той чар розвіяв необачний молодик, котрий не стерпів і торкнувся рукою грудей прекрасної циганки. Вона не скрикнула, не осікла гострим словом нахабника, а тільки обпалила його поглядом, від якого той зіщулювся і ще тісніше прилип до стіни вагона.

Аж тут підійшов молодий красень-циган, мабуть, староста свого табору і муж «царівни», зупинився перед нахабником, поплескав його по плечу і каже:

– Красива, пане, правда? Та ніхто не сміє торкатися її, бо вона – моя. Затямте собі це, пане!

СТАРИЙ МАНДРИК КУПУЄ ГОДИННИК

Ілаш Мандрик, наш сусід не першої хати, а далеченької, може, десятої, та все одно сусід, хоча і не в межу, був такий скупий, що навіть кусні хліба і ложки борщу лічив, коли обідав. Бувало, ходить нахмурений і наче місця собі не знаходить. Сусіди гадають, що він знову посварився зі своєю Парасею, але ні, інше його гризе, і він скаржиться через пліт Іванові Довгому, з яким колись у фірманку ходив: «Віриш, не віриш, а моя дурна баба цілий окраєць хліба крадьки від мене дала вчора старцеві. Цілий окраєць! Правда, він був сухий і черствий, бо ще того тижня жінка хліб пекла, але його можна було накришити у борщ або в молоко. А вона – бах старцеві. Сночі питаю, де той окраєць, бо з молоком хотів з'їсти, а вона – нема, старця пожаліла. А в того старця повна торба хліба, за цілий місяць не з'їсть!».

У сусідів дітей повна хата, а в Мандриків лише одна донечка – як дірочка у с...ці, за гострим вуличним словом. Любив своє чадо Мандрик, але так же скупю, як жив, начебто і ласка батьківська гроші коштувала. Вже й на гулі на Толіченьку виходить дівка, вже й парубки через ворота зазирають. Зестри має повно у «великій хаті» і поля дістане дівка, як заміж виходитиме.

Скромна була Домця Мандрикова, нічого не забагала, як інші дівчата. Та одного дня її наче зла муха вкусила: забагла мати у хаті годинник – великий, який би цокав на цілу хату і дзвонив весело, коли його накрутити на певну годину.

Ілаш Мандрик оторопів був від такої забаганки, бо навіщо мужикові дзигарка, коли він встає і лягає за сонцем? Нарешті здався, дізнавшись, що великий і файний годинник, який цокає і дзвонить, коштує лише сотку і пару леїв, а не псується до самої смерті господаря.

У вівторок, у торговий день, пішов старий Мандрик до міста і зайшов до склепу, де продавалися годинники. Придивлявся, прицмокував і нарешті показав пальцем – хочу отой. Скільки коштує?

Продавець каже, що сто двадцять леїв. Мандрик подає йому дві сотки, продавець відлічує здачу.

Аж тут покупець уздрів під склом прилавка малі-малюсінькі годинники, які лише пани носять на руці.

Тоді він до продавця: «За ті гроші, що лишилися від соток, дайте мені зо два цих маленьких дзигарків для дівчини, най носить здорова...».

Дарма продавець каже вуйкові, що ті малі годинники коштують кілька сотень, а то й цілу тисячу – Мандрик не вірить. Як це? Великий, як два кулаки, сотка й щось, а мале, трішки більше від нігтя на великому пальці, – цілі сотки або й тисячі? Шахрайство! Нема правди на світі – лупили колись пани бідного чоловіка, луплять тепер і «товариші», – переконував він свого сусіда Івана Довгого, розповідаючи про пригоду з годинниками.

Михайло МИХАЙЛЮК

Куток гумориста

ЖІНОЧА ПРИМХА

– Чом ти, Янку, ходиш босий
І це в кожну днину?
Коги треба дозирати,
Як мати дитину...

– Скажу тобі тільки правду,
Не хочу грішити.
Мене жінка заставляє
В постолах ходити.

СКАЖИ ЧОМУ

– Чом ти не хотів
– Товстоногоу Елу?
Але всюди лиш казав:
Схожа на кобилу.

– А вона мене хоч трішки,
Трішки поважала?
Ела мене ситим Слоном
В селі називала.

«ЗАКОРОТКА» ДОРОГА

– Я тебе так дуже люблю,
Як Божу ікону,
Я б пішла з тобою пішки
Аж до Вашінгтону.

– Дуже добре, дуже добре,
Моя любя Еста.
Завтра вирішив йти пішки
Я до Бухареста.

Як ти справді мене любиш
Лиши хату своєю,

І ходи до Бухареста
Пішки ти зі мною

– Савцю, кажу тобі правду,
Із свого порога:
– Це для мене є занадто
Коротка дорога.

ЛЮБИЙ ТУДОРАКЕ!

– Скажи мені Тудораке,
Коли ми почали
Кохатися і любитись
І день, як шлюб взяли?

– Не хочу про те і чути
Хоч все пам'ятаю...
Бо відтоді, як сказати
На смерть виглядаю.

ВЖЕ ЗАПІЗНО

– Вже запізно мені, Марто,
Де розлуки братись.
Вже запізно із тобою
В суді розлучатись.

– А я дуже би хотіла
Щоб ми розлучились,
І щоб ще знайшла такого
З яким би любилась.

Щоб водила його всюди
За ніс, як бажала б,
Щоб я в своїй гарній хаті,
Усе, усе б мала...

Щоб була, як та царівна,
Щоб й туплі сіяли,

Не жила би, як з тобою
Завжди без похвали.

Не жила би, як з тобою.
Як стовп біля брами,
Не жила би як у стайні
Меже бугаями!

Бо і ти на них похожий
Хай це кожний чує,
Лише хвіст їх тобі, Шпулю,
Лише він бракує.

ХОЧУ ЗНАТИ

– Хочу знати, Туню, ясно,
Як чорт виглядає.
Я би в нього закохалась,
Як Єва у раю.

– Я порозумів, Горпино,
Чом це мені «граєш»
Але рад що мене чортом
Ще не називаєш.

КАТРІНО!

Не хочу я більше чути,
Як в хаті співаєш,
Бо ти голосу, Катріно,
Із роду не маєш.

В тебе голос наче жорна,
Або, як в щеняти.
Як у буді заскавучить,
Аби їсти дати.

Михайло ВОЛОЩУК

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – Тереза ШЕНДРОУ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724 Друкарня
S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614